Број 240. У Новом Саду, у среду 29. октобра 1908. Година XLIII

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 20.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Најамничка политика.

(Реч на чланак Кршњавога „Na razkršću“.

Стари Куеновац, бивши шеф просветног оделења за Куена, униониста прве врсте, професор универзе у Загребу др. Иса Кршњави појавио се у „Хрватском Праву“ бр. 3878. од 3. (16.) о. м. на уводном месту са чланком „Na razkršću“. — Анексија Босне и Херцеговине му даде куражи, да напише овај значајан чланак, на који се и ми, ево, осврћемо са намером, да му речемо оно, што је заслужио, да му вратимо чиме нас је задужио.

Али нешто само пре свега!

„Хрватско Право“ је лист вође старчевићанске „чисте“ странке права дра Јозефа Франка, познатог жидова још познатијег вшефт-политичара, који врши жалосну задаћу издајства славенске, па и саме хрватске мисли. То вам је маљ Беча, маљ позлаћен и сребром окован, који имаде да туче у главу Србе и Хрвате, и то увек у згодним часима, како му се у Бечу заповеди, а све под фирмом стварања велике Хрватске, да тако опсени хрватски пук (народ), па да га увек уза се имаде у послу нечасне му политике.

У часовима за све нас изненадног проглашења анексије Босне и Херцеговине налази се др Франк у Бечу, те, добив информације златне, сребрне и папирне валуте, враћа се у Загреб и са својим „Хрватским Правом“ оглашује хрватском пуку, да је он са странком за припојење Босне и Херцеговине, јер ће то бити земље хрватске; те да треба водити рат против Срба на истребљење, јер су они противни Великој Хрватској.

За ову задаћу Франк ево задобија и професора Кршњавија, тобож као капацитета, који охоло зар почиње чланак „Na razkršću“ са речима „Босна је у оквиру хабсбуршке монархије. Отета је дакле Србији“. Nach dem Knecht kennt man den Herrn — Gleich und gleich desellt sich gern (по слуги ћеш познати и госу, два дедка обадва једнака).

Франк је добио налог да наваљује на Србе, а он даље заповеда Кршњавом да и он то чини Што Франк напада на Србе, то му беше и пре плаћеничка зада за себе. Но колико су Срби утицали лепим језиком и народним обичајима на Хрвате, ево ћемо да споменемо Кршњавом непобитне чињенице, које се дешавају баш у току (дакако и пре) ових последњих педесет година.

Нека сравни Кршњави говор народа хрватског пре педесет година са садањим, па ће наћи, да је он сада чистији, бољи, дотеранији, разумљивији. Нека сравни говор српског народа, тај е увек исти.

Нека и данас Кршњави сравни говор сељака Србина ма из кога краја са говором сеља а Хрвата н. пр из Загорја, па ће се уверити, да Србин говори чисто и разумљиво, а Хрват још не

Нека сравни Кршњави хрватске књиге и новине пре педесет година и у току тих педесет година, па ће видети разлику такову, да ће јој се и сам зачудити. Све новије књиге и новине хрватске су чистијег језика и бољег облика, на што све утицаше српска књига и новине, које су увек исте Та још и данас хрватска интелигенција тек учи језик српски, па га мора да акцентуира да га тако као ђак изучава, док Србину сељаку не треба акцентуисати ни књиге, ни новине — он их по природи акцентуише.

Нека се сети Кршњави, да су Хрвати Броз, Будмани и други изучавали језик и умотворине народне по српским крајевима и по народу српском у несрпским крајевима, и да је ово било још под његовом владавином!

Зар онда тај језик није српски? Зар онда нису Срби и у Хрватској и Славонији, кад с њиме дођоше с њиме постоје, попуштајући са Даничићем, да је то и хрватски језик, само да у друштвеном и политичком животу буду мирни одношаји, какови приличе браћи, да могу политички и културно напредовати.

Да, све ово и друго напомнуто, што нама у прилог иде, Кршњави заборавља А кад му је Куен давао престојништво богошта ља са напоменом, да мора мислити, на Србе, он је одговорио: да штује Србе, да ће их потпомагати, што је и чинио дајући новац за цркве и школе у српским местима, а сад их и он зове „право-

ПОДЛИСТАК.

ВОЈНА КАРАЂОРЂЕВА НА НОВИ ПАЗАР 1809.

(Прилог историји данашњих догађаја.)

(Наставак.)

Удесивши све како се онда мислило да је добро, крене се Карађорђе с Миланом Обреновићем и с војском оних горе наведених пет нахија према јужној Босни. Из Србије прођоше кроз Јавор и појавише се, идући непрестано високом планином, око Ђурђева дне 1809. пред Сеницом. Колико је тај пут био тегобан, може се разабрати и отуд, што су Јавор и Златибор, па скоро и сва планина Старог Влаха просечно 12—1500 метара високи и што је пролаз кроз исте и данас за војску врло тежак. Унуци оних Карађорђевих јунака, који су преко ових планина шестдесет и седам година касније прелазили, код много савршеније ратне технике имали су неописане препреке да свладају. У доба када је Карађорђе пролазио, било је још зимње доба, јер је у априлу на Јавору још пуно снега, нарочито у вишим слојевима. — При томе је српска војска кроз ове пусте крајеве морала вући и топове и комору, јер је становништво танко, па се није могло на ово ослонити у ствари набаве хране. Невоље је умножила још и коњица, коју је Карађорђе тако исто повео, без које се пак у овим крајевима није могло војевати.

Сишав с Јавора и дошав под Сеницу, нађе Карађорђе ову утврђену. Турци чувши да Срби долазе, утврдили су се у Сеници шанчевима. Не могући им у овима нахудити, споразуме се Карађорђе с њима, да из утврђења са својим пртљагом иду куд им је воља, а утврђења да Србима предаду, што Турци и учине. Али они, који су кроз српску војску пролазили, буду посечени и опљачкани. На то они који су били ближе шанчевима, умакну у шанчеве натраг. Ово се након новог преговарања и други пут поновило. Најпосле кад код трећег пута Турци Србима не хтедоше више веровати, понуди им Карађорђе кнеза Буку и још некоје поглавице у таоство и тако се и они, који су заостали, мирно из Сенице удаље, нашто Срби уђу у Сеницу. У исто време, кад је сеница заузета, освоји један одред Нову Варош, северно од Сенице и очисти све крајеве до Лима. Јужно од Сенице на Суводолу дође до боја између Карађорђа и паше пећског, у којој овај буде разбијен и на повратак према Пећи нагоњен. По приповедању очевидаца и оних који су у тој битци били, бој је био жесток. Погинуло је преко 600 Турака, али је и Срба доста пало. Турци су се налазили на висоравњу Суводола, на којој се нарочито коњицом послужише, која се могла ту кретати. Али и Срби су имали коњице, кад у један мах Карађорђе опази да је опкољен. Одма нареди да топови почну јаче радити и стаде се спремати да се брани. У тој невољи излети Вуле Илић из Смедерева на коњу, појури међу Турке и стаде викати: „Побегоше Турци, побегоше Турци!“ Турци кад то чују, узму то озбиљно, стадоша узмицати док најпосле не дадоше у бегство. Паши не остаде друго, него да и сам за својима пође, оставивши мртве за собом. Што су у Сеници Срби радили, то је и овде изведено и богат плен био је резултат овог сукоба с Турцима који више не могаху Карађорђа спречити да бира правац у коме ће даље поћи.

Бојем на Суводолу створена је Србима могућност, да пруже руке Црногрцима и Херцеговцима, који су се, кад се рашчуло да су Срби прешли Јавор и упали у Турску, упутили у оном правцу од куда су Срби требали доћи. Сазнавши да су Срби крајеве до Лима очистили, уста-

славним Хрватима“, који су примили „за мамљиво име“ Србин!! Када г Кршњави? Ово је баш: У сну сања кад јавом булазни! Да, сад Иса Кршњави пориче Српство, коме се дивио као шеф, кад је путовао и прегледао школе изражавајући се о Србима, „да су раса умљем и говорничким формама најбогатија од свију Словена“

А зашто је сада, данас против Срба? Сам вели у томе чланку: „Данас је Босна јабука, за коју се отимају Срби“. Ту „српска и хрватска идеја данас изразито стоје у опреци једна према другој. У Босни се крешу једна о другу, а могло би доћи и до крешева оружјем“. Зато, вели, „данас није хора са слогу са Србима. Из ових р чи и на основу чињеница можемо закључити да су Хрвати често, врло често тражили слогу са Србима. А када та слога беше? Увек, кад смо ми требали Хрватима у обрани почев од доба 1745. год., када су Срби помогли, да се Славонија ослободи и припоји Хрватској. па до дана, када је ослобођена и Војена Крајина. Увек су Срби били „сложни, жилави, окретни, родољубиви и несебични“, кад су потпомагали Хрвате, кад требаху Хрватима А када Срби потражише и најмање зрнце политичке и автономне слободе, онда удри по Србима, „јер своје корене спуштају дубоко у право“, како и Кршњави вели За све услуге Срби су због тражења најмањег права за слободни живот и развијање култура добијали некултурне нападаје, добијали су за сваку жуч, што и сада „културни“ Кршњави препоручује кроз Франково „Хрватско Право“. А зашто? Због Босне и Херцеговине, о којим одлучују само самосталне државе

Камо ће нас све у Хрватској и Славонију дотерати овакова Франковачка политика, које се држи сада и Кршњави, то и он сам знаде. Али и он хоће у старе дане да тера инат политику. За инат се и Исо потурчио Ево он упозорава „да Српство није само политичко, него и конфесионално, протукатолички и протумуслимански програм“, па наивно држи страну муслиманима „том коренитом хрватском животу“ и позива их у помоћ против Срба

Тако, видите, данас пише Кршњави наперив све стреле на Србе, дакако Србе у Хрватској и Славонији. Тако и он пише, јер му госа тако заповеда, да му помогне преко пуком хрватским да замете траг у кући му рођеној Франк и Кршњави у „Хрватском Праву“ ударају на Србе Хрвећане и Славонце, а „неће“ да виде како стране струје отимају културно и господарско поље у Хрватској и Славонији над

ну и они на Турке у својим крајевима и нагоне их да беже. У томе се састаше са Србима и Карађорђем. Место на коме се тај састанак збио, они који су том приликом били, нису зебележили, али је сва прилика да се састанак десио око Суводола, одакле источно води пут према Новом Пазару. Ту Црногорци и Херцеговци видеше Карађорђа о коме се у Црној Гори и Херцеговини толико говорило. Разгледаше његове топове и војску. Био је то свечан тренутак и за једне и друге. Први пут пружена рука једног и другог дела српског племена, растављена неодољивошћу прошлих времена, које Срби сада, ако и не за дуго, а оно бар за тренутак раскинуше. Што су народне песме певале и што је само за песму било, то се на овом састанку у јаву претворило. Многа заспала и заборављена жеља оживела је овом приликом, коју и страни историци свечаним и бираним речима описују. Карађорђе после овог састанка посла нарочито изасланство од два војводе и то: Чолак-Анту и Раку-Левајца у Црну Гору или тамо негде, да жеље Карађорђеве однесу и с владиком се о даљем току догађаја разговоре. Докле су ови изасланици доспели, тешко је рећи, као и куда су пролазили. Догађаји, који су брзо иза тога наступили, смели су без сумње и ово изасланство, које се морало кући вратити.

Наставиће се.

машив далеко Хрвате, па скоро и Србе, за које и Кршњави вели, „да су људи економског типа“.

Смер Кршњавијег чланка „На раскршћу“ је, да раскрсти хрватски народ са српским, да се српски народ уништи А да ли ће то користити или бити од штете и по Хрвате, за то Кршњави не пита. Он пише по заповести свога госе, Јозуе Франка, који као најамник игра онако, како му се свира из Беча А „уништење српског народа“ тврд ја орах за њихове зубе.

Миодраг

Анексија Босне и Херцеговине и независна Бугарска.

Аустроугарска и Србија

Француски лист „Пти Паризјен“ јавља, да је Аустроугарска замолила Француску, Енглеску и Русију, да посредују у Београду и препоруче српској влади, да се чува од изазивања и да смањи број српске војске, која је данас под заставама. То је, кажу, учинила стога, да би се спречио сукоб између Аустроугарске и Србије, који прети ради ратних припрема и изазивања од стране Србије. Држе, да ће се споменуте велике силе одазвати жељи Аустроугарске.

Међународна конференција

„Нова Слободна Преса“ дознаје да руско министарство спољних послова сматра, да турски предлози јако отежавају састанак међународне конференције. Одговор Аустроугарске на руску ноту у погледу програма међународне конференције још није стигао у Петроград, али му са надају ових дана. Ни Турска није још свестрано одговорила Русији на њену ноту. — Цариградски лист пак „Јени Газета“ јавља, да је више великих сила повољно одговорило на Портин предлог у погледу нацрта програма за међународну конференцију.

Изјава енглеског министра председника.

У Лондону на лорд-мајорском банкету говорио је и енглески министар-председник Аскит. Изјавио је, да он мисли, да ће се мир одржати. Диви се преокрету у Турској, који је јединствен у светској историји. У погледу прогласа бугарске независности и анексије Босне и Херцеговине нагласио је, да је држање енглеске владе било исправно, не може се криво тумачити и темељи на споразуму великих сила од 1871. год. Међународне уговоре не може једна странка мењати без пристанка осталих странака. Промена берлинског уговора зависи од пристанка свију сила, па и од пристанка Турске. Ако се то важно начело узима у обзир, енглеска ће влада са своје стране учинити све, да дође до опћег споразума. Енглеској је влади свеједно, какав ће бити тај споразум. Нипошто није оправдана она претпоставка, да је енглеска влада противна непосредним преговорима између Турске и Аустроугарске, односно између Турске и Бугарске. Али сваки споразум треба заинтересоване странке да потпишу. Тај споразум треба да је такав, да стоји у складу са чашћу и интересима Турске, као странке, која је највише оштећена. Турска треба сама да процени поднесене јој предлоге и ако дође до непосредна споразума Турске са Аустроугарском и Бугарском, биће отворен пут опћем споразуму. Енглески министар-председник се радује, што из конферисања са Извољским види, да се становиште Русије са становиштем Енглеске у источном питању подудара. Завршио је свој говор речма: Ми за себе не тражимо ништа. Али држимо, да је потребно, да се у Европи очува у целини међународно право и тражимо, да се прилике у погледу Турске уреде тако, да се искључи свако реметење мира и омогући једној доброј влади, да ступи на стазу слободе.

Русија и Бугарска.

Лист „Дењ“ доноси, како јее руски министар спољних послова Извољски недавно рекао једном некадањем бугарском државнику: „Више но десет пута опоменули смо бугарског кнеза, да се не жури јако са прогласом бугарске независности. Ми смо га и молили, да причека једно пет, шест месеци. Али он нас није хтео да послуша.“

Турска и Бугарска.

Из Цариграда јављају, да је Бугарска платила данак за Источну Румелију за месец септембар. Као што је познато независност Бугарске проглашена је 5. октобра — У Софији с много поузданости тврде да се Турска споразумела са друштвом Источне Железнице, да се спор са Бугарском због железнице изнесе пред једну међународну конференцију. Заступник источне железнице у Софији отпутовао је у Цариград, да буде на данашњој седници турских и бугарских заступника, који ће преговарати о том железничком питању. — О преговорима турско-бугарским берлинском „Локал-Анцајгеру“ јављају из Цариграда: Као доказ, да су преговори Турске са Бугарском још врло далеко од споразума, нека послужи то да је тек јуче образован турски одбор, који има да израчуна бугарски дуг што је тек предрадња уговора. „Дени Телеграф“ пак има вест из Петрограда, да су тамошњи политички кругови обавештени из Цариграда, да ће Турска у име одштете тражити од Бугарске отприлике 525 милијона франака. — Турски листови протестују, што Бугарска одуговлачи преговоре. Па кажу: Питање жељезнице не интересује много Турску. јер је та отштета одређена за исплату немачког зајма. У толико је више стало Турској, да јој Бугарска плати данак од 266 хиљада фуната: Што Бугарска пак подстиче питање о спајању железничке пруге Куманово, то је несавремено. Њен захтев, да јој остане царинарска повластица од 6%, нечувен је. Захтеви бугарског егзархата су детињасто наивни. Тврдња бугарског изасланика Љапчева, да је данак застарео и да он није овлаштен да преговара о том питању — само је изговор, да Бугарска добије времена

Младотурски и српски изасланици у Паризу.

Изасланици младотурског одбора др. Назим беј и Ахмед Риза беј, пред одбором француског сабора за спољне послове изнели су положај у Турској и изразили су своју жељу и молбу, да Француска са осталим силама потпомогне Младотурке и омогући им, да изведу реформе у Турској. Српски изасланици пак изнели су положај у Ср ији и изразили своју наду, да ће Европа заштитити Србију

Догађаји у Србији.

У Београд је стигао талијански посланик Чези и уредник листа „Секоло“ Мичели. Одбор за народну одбрану приредио је у њихову почаст свечан ручак, на коме је слављено српско-талијанско пријатељство, као и Русија, Енглеска и Француска. Оба Талијана, која су у Београд дошла из Сарајева, ићи ће преко новопазарског санџака у Црну Гору. — Поводом рођен дана енглеског краља Едварда сви листови београдски доносе уводне чланке, посвећене енглеском краљу и енглеском народу. У име краља Петра је његов крилни ађутант, а у име владе министар-председник Велемировић, у име пак српске престонице председник београдске општине Вуловић изразили су овом пригодом своје жеље енглеском посланику. Осим тога краљ Петар је брзојавно честитао рођен-дан краљу Едварду, на што му је овај одмах одговорио. Краљ Едвард се захвалио и уједно пожелео свако добро српскоме краљу.

Руси о анексији.

У московском друштву за словенску културу, како јавља „Нова. Сл. Преса,“ одржан је низ предавања о анексији Босне и Херцеговине. Октобриста гроф Комаровски означио је анексију Босне и Херцеговине као отимачину. Србин професор Шајковић изјавио је, да Србија жели од Русије само то, да не призна анексију, а и не мисли, да Русију увуче у рат. Посланик Маклаков у своме ватреном говору оцртао је опасности, које прете Словенству анексијом Босне и Херцеговине. Када је Маклаков рекао, да Русији не треба така политика, која је мила Немцима, него на-

родна политика, која неће угњетавати ни Пољаке, ни Јевреје ни Мало-Русе, опомену о га је полицајни изасланик, а затим распустио састанак. Предавање је држао и Миљуков. — По извештају „Фосових Новина“ јуче је била седница Словенског Добротворног друштва. На седници је говорио Башмаков, који је тражио, да Русија у балканском питању више поради но до сада. Изјавио је, да Русија треба да позове балканске државе, да склопе царински и војнички савез. А када се то спроведе, онда велике силе да позову Аустроугарску, да изиђе из Босне и Херцеговине и поднесе рачун о трошку окупације.

Из новопазарског санџака.

Бечка „Полит. Коресподенција“ има извештај из Солуна, да је турско војно министарство на поновни предлог плевљанског и сјеничког војног заповедништва, а и због узрујаности Арнаута мухамеданаца, да ће Срби из Србије и Црне Горе упасти у новопазарски санџак упутило заповедника 3. кора, да у санџак пошље још 6 пешачких батаљона. Арнаути хоће да скупе 40 хиљада добровољаца и траже оружје.

Сукоб на црногорској граници.

„Мађарорсаг“ има брзојав са Цетиња, да је у најјужнијем делу Црне Горе, у ћошку између мора и Скадарског Језера, једна аустријска чета прешла црногорску границу. Чета је долазила из Спижа. Црногорци су ту чету одагнали натраг. Црногорска ће се влада због тога притужити у Бечу.

Политички преглед.

Угарски сабор. У данашњој саборској седници поднеће влада предлог о општем изборном праву и предлог о анексији Босне и Херцеговине. Јуче је била министарска седница, која је расправила цео програм рада саборског и решила још нагомилане друге прешније ствари.

Криза владе у Аустрији. Барон Бинерт, коме је аустријски цар поверио састав аустријског кабинета, преговарао је пуна два дана са вођама странака аустријског сабора, но постигао није никаква успеха. О стаје му још данашњи дан, среда, и ако му и сад не пође за руком, да доведе до споразума, онда ће још у току данашњег дана известити владара, да није успео да изврши поверен му задатак и није био у стању да створи коалиционо министарство. И опште је мишљење, да ће му владар поверити, да састави чиновничко министарство, што ће му без сумње поћи за руком. Многи политичари врте главом, да у овом бурном времену, дође на државну управу Аустрије чиновничко министарство. Из тог разлога, многи приписују значај што је Бинерт, после својих неуспелих преговора са вођама странака, подуже разговарао са министром спољних послова Еренталом и после тога почели кружити гласови, да ће странке аустријског сабора бити доведане у теснац (zwangslage), да пристану и уђу у коалициону владу. — Ни Немци ни Чеси нису пристали на коалиционо министарство, док се не реши спор између Чеха и Немаца. Чеси наравно траже да се остваре њихови праведни захтеви и да се спречи насилни штрајк Немаца у чешком покрајинском сабору. Немци наравно траже, да се скуче још више права Чеха и осигура превласт Немаца и у Чешкој. Као што се види, противности су врло велике, а да би се лако и брзо дале изгладити.

Спор између Француске и Немачке. Као што се дало предвидети. Немачка је у спору свом са Француском, који је настао због познатих догађаја у Казабланци, попустила и то брже но што се и мислило. Тек што је француски посланик поново одлучно изјавио немачком посланику, да Француска не пристаје никако на она позната два додатка које предлаже Немачка у питању спора, из Немачке је дунуо други ветар. Из Берлина јављају, да је немачка влада, чим је прочитала и француски извештај о ономе, што се збило у Казабланци, одмах била на чисто, да не може и даље остати на своме већ заузетом становишту. И она је попустила у свему и пристала, да примирителни суд реши цео спор, као што је то Француска и предложила. Немачка се влада што више извинила да је она поступила само према утицајима које је стекла из немачког извештаја, а када је сада прочитала и француски извештај, потпуно пристаје на предлог Француске. Као што се види, немачка политика је за кратко време претрпела два осетна пораза Први са откровењима цара Виљема о бурском рату, а други са догађајем у Казабланци. Немачко јавно мнење још се није утишало ни због првог пораза, кад дође ево и други. Но што је још значајније, и један и други овај пораз сведоче, колико је Немачка данас у Европи усамљена и њен светски уплив ослабљен.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1 новембра отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем октобра истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец новембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Демонстрације у Загребу и општи штрајк раденика.

Донели смо, шта се све збило одономад у Загребу. Социјал-демократе су врло огорчене што је полиција поступала неједнаком мером према њима и према франковцима. Док је раднике полиција потискивала и ове узмичући, напале франковачке легије са боксерима и шпеповима, полиција није насрнула на ове легије франковачке, већ само на раднике Огорчење је врло велико међу раденицима и због тога, што је један њихов уапшен само за то, што је кликнуо: доле с Франком! И што је, и ако је изјавио, да ће својевољно ићи у полицију, ипак зато везан и тако одведен. Вече и ноћ су на миру прошли Полиција сада суди уапшеним раденицима и додељује им коме од два до четрнаест дана затвора Радник Делић, код кога је нађен револвер, поред те казне, протеран ће бити још из Загреба Раденички кругови траже задовољштине због онаког ономадашњег поступања полицијског. Ако ову недобију приступиће општем штрајку У Сушаку уапшене социјалисте Кристан и Деметровић, осуђени су на 10 и 20 круна глобе и предани су котарском суду. Ови укотарском апсу неће да узимају у себе никакву храну и Кристан је већ врло слаб. У Реци и Сушаку држе да ће још данас бити проглашен генерални штрајк.

Један прерани исправак.

Добијамо ове редове: „Мусават“, лист браће муслимана у Босни и Херцеговини, оштро је био осудио „Србобран“ и самосталце, што су уз Хрвате пристали уз анексију Босне и Херцеговине. У најновијем броју доноси „Мусават“ ову нотицу: Радо исправљамо. У задњем броју нашег листа донијели смо — према хрватским листовима — једну нотицу, у којој је казано, да је и српска самостална странка из Хрватске (а Славонија?) за припојење Босне и Херцеговине „мамици“. Пошто наша бележка према писању „Србобрана“ не одговара истини то је радо исправљамо и веселимо се, што није истина“ — Истина је, на жалост, браћо муслиманска, а лаж је оно писање „Србобрана“ вами. Ако сте му и то поверовали, а ви прочитајте извештај са конференције хрватске странке права, и говоре Винковића и Загорца, па ћете бити на чисто Прерано сте се почели веселити, јер нисте познавали до сад добро наше самосталце из Хрватске и Славоније, ни за длаку нису бољи од оних ваших, већ истоветни, као оно јаје јајету. Вође и једних и других, клањају се с мо масним лонцима. Ми смо их познавали и знали у напред, да су они већ давно приклонили шију за Велику Хрватску, којој се наравно има да припоји и Босна и Херцеговина И то су крили док су могли, као гуја ноге, јер су знали, да ће обрати бостан због тога у српском народу. Но сад је клин пробио кроз врећу и стрше већ обешењачке уши. Немате дакле чему да се веселите, осим томе, што сте добро упознали и челенке наших самосталаца.

Православни, ал не Хрват,
већ Србин.

Догађаји у Прагу.

Јављају из Прага, цела Аустрија је јуче упрла очи на прашке прокопе Прокопи су се око десет сати почели нагомилавати светом. Стање је било врло опасно, јер су држали да ће доћи до сукоба. Полицијски надзорник Ериката је изашао у прокопе и на лице места изаслао полицију да евентуалне нереде спречи. Полиција је прокопе за кратко време од скупљеног света испразнила и поред тротоара повукла кордон. у Хеинриховој улици је једна група младића бацала камење на два немачка ђака који су носили друштвене капе и једног од њих ранила. На Венцеловом тргу је полиција морала искупљену масу која се врзла око немачких ђака растерати У дванајст сати је владао потпун ред. Тада су посланици Епингер и Мали изралили да немачки ђаци држе опћи збор у Каролинуму. Збор је трајао врло кратко време. После збора су немачки ђаци поново отишли на своје старо место. Свега је шест личности ухапшено. Истог дана је било годишњица битке на Белој Гори. Више друштава је том приликом учинило излет на Белу Гору под надзором полиције. Већина друштава је имала своју друштвену заставу. На Белој Гори се искупило врло мн го света, те су ту држали и збор. После четир сата се искупљени народ почео враћати у Праг. На Клајнсајтенрингу се требала искупљена маса разићи, али се неки чланови појединих друштава против тог почели одупирати, те су полицаје разним погрдним именима частили. Неки су шта више и каменице на полицију бацали. Полиција је против тог енергично устала и заставе демонструјућих друштава запленила

Исељавање у Америку.

Као што са Реке јављају у недељу је паробродско друштво „Аустро-Американа“ на својој лађи „Францеска“ однео за јужну Америку преко хиљаду путника. Већина путника одлази за Бразилију и Аргентину.

Француски књижевник Сарду — преминуо.

У недељу пред зору преминуо је у Паризу велики француски књижевник Сарду од запаљења плућа. Укоп ће му бити данас, разуме се уз највећу пошту. На његову нарочиту жељу неће му се полагати на одар никаква цвећа и венаца.

Општи штрајк на Реци

Јуче су социјалисте на Реци прокламовале општи штрајк у корист општег, тајног права гласа. Приредили су велике уличне демонстрације а трговце су приморали да затворе своје радње. Редарство је у приправности а ред није нигде нарушен.

Брзојави „Застави“

Стигли 29. октобра.

Угарски сабор

Будимпешта. У данашњој седници Андраши је уз дуг говор поднео законски предлог о општем изборном праву.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

Нови Сад, 28. октобра 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 24 к 10 до 24 к 20 п
Пшеница нова 23 к 20 п до 23 к 60 п.
Пшеница средња 22 к 80 п до 23 к — п.
Пшеница лакша 21 к 60 п до 21 к 80 п.
Наполица нова 21 к 20 п до 21 к. 60 п.
Јечам нови 15 к 40 п до 15 к 60 п.
Зоб нова 15 к 60 п до 16 к — п.
Кукуруз у зрну нов 13 к — п до 13 к 20 п.
Кукуруз у клипу нов 9 к 20 п до 9 к 40 п.
Маст 132 к — п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.
(цена од 100 кила)

Свињи угојени тешки 86 до 88 п.
Свињи средњи . . . 80 до 84 п.
Свињи лаки . . . . 68 до 72 п.
(кила)

Теоци 92—96 по кили.
Овци пар 28—36— кр.
Јагњци 12—24 пар.

Стање воде под Новим Садом.

28. октобра било је . . . . . 0·3
29. октобра било је . . . . . 0·5

Пречасном свештенству и ц. ц. учитељима дајем 5% попуста.

14 5 3—30

ТРАЖИ СЕ

ЗА ГАЛАНТЕРИЈСКУ И ЦИПЕЛАРСКУ ТРГОВИНУ

ДОБАР ПОМОЋНИК

добар продавац ципеларске робе, да говори хрватски или српски, немачки и мађарски. Оферте

Габриел Наглић
Река — Фијума

1450 2 12

Читај на наручи!

Кафе треба свакој кући.

Кафа у врећама од 5 кила франко уз поузеће

Арабија I-а	1 кила	Круна	2 60
Сантос	1 „	„	2 50
Сантос перла	1 „	„	2 90
Либерија огромно зрно	1 „	„	3·10
Куба средња	1 „	„	3·20
Куба прима I-а	1 „	„	3 60
Куба перла	1 „	„	3 90
Порторико I-а	1 „	„	3·70
Порторико перла	1 „	„	3 80
Куба I-а пржена	1 „	„	3·80
Куба средња пржена	1 „	„	3 20

У 1 пакет дајем и 2—3 врсте, засебно спаковане.

Кафе су нефарбане.

Зејтин (уље) У лименима кантама од 5 кила франко:

5 кила столног финог		Кр.	9 —
5 „	Бари италијански	„	10·—
5 „	Ница француски	„	12·—

Чај (тај): Руски караван чај ¼ кгр. 2 50
Мандарин кина чај ¼ „ 3 10
Најбољи Пеко Меланж чај ¼ „ 5·

Уз 5 кила кафе може се и ¼ кгр. теја припаковати, чиме се уштедара поштарина.

За цењене поручбе моли 289 14—15

Александар Милушиновић и др.
Fiume, Via Pomerio.

Желите да вам њиве роде!

Доказано је, да скоро све наше земље немају довољно фосфорне киселине, коју потребује:

Пшеница, раж, воћ, јечам, кукуруз, шећерна репа, кромпир, винова лоза, воће и баштенске биљке да би могле ДОБАР РОД ДОНЕТИ Многи покушавају да ђубретом из штала (стаја) поправе своје неплодне њиве; али узалуд јер у том ђубрету нема фосфорне киселине. Само ове њиве и земље поправиле и донеле привреднику скоро ДУПЛИ РОД, које су ђубрене

вештачким ђубретом
(суперфосфоратом)

које има фосфорне киселине и које је прегледом власти пронађено као корисно, тако да га и министарство пољопривреде сваком препоручује. Добија се будвашто једино код

ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА
банкарско-комисионарска радња
у НОВОМ САДУ.

Кошутова ул. бр. 52. Одма до главне поште.

Пишите одмах па ћете добити бадаве а књигу са сликама и ценовник.

АКО ТРЕБАТЕ НОВАЦА!

а ви се одмах писмом или картом обратите на

БАНКАРСКУ И КОМИСИОНУ РАДЊУ
ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА

у Н. САДУ, Коштутова ул. бр. 52. до главне поште.

Банка даје и посредује зајмове на поседе и кује до три четвртине њихове вредности и све то ув најповољнији услов, најнижу камату и најбрже. Све потребне послове око зајма, увађање у грунтовницу, брисање и т. д. сама врши и тако да партаје немају никаквих трошкова унапред. Купује и продаје земљу а предузима и парцелирање — јефтино.

Главно заступство осигуравајућег друш. „Анкер“ прима осигуравање, противу ЛЕДА, ВАТРЕ и ОБЕЗБ�ЕЂЕЊЕ ЖИВОТА ув најповољнији услов.

624 52 52

Имам на продају

2 ВАГОНА ОРАЈА

здрави и лепи: дајем и на пола вагона, од станице овде и то по **100 килограма 29 круна** за готов новац Разашиљем, ораси српски рамфузд.

1345 2—3

Илија Верховац
Митровица (Срем.

Недостиживо средство за негу

1525 95—100 **лица и руку јесте**

једино права са-свим нешкодљи-ва Silva crem Одстрањује сој лице мрље, сун чане пеге и све остале нечисто ће. Најсигур. није сред-ство Може е и у јутро посл трања рабити. беглице 4 круне пев даљег трош на ако се новац напред пошље дГе ее не би мо-кло добити по ује се из

лекарне Салватор А. Козјак Рума.

ЈЕФТИНИЈЕ СУ ПОСТАЛЕ

Све црквене утвари и иконе

али само у нас,
јер једини ми и продајемо

по невероватно јефтиној цени

за то, што ми не држимо више путнике, који много стају п. н. купце, јер се њихов силни трошак обично на купљеној роби додаје и што ми имамо сопствену творницу. Еле пре но што своју потребу преко ког путника поручите и преплатите, **иштите наш јефтини фабрички ценовник у сопственом интересу** и ви ћете бити изненађени нашим јефтиним фабричким ценама.

С особитим поштовањем

ВРАНИЋ и ТАУШ
творница црквених утвари у **Н. САДУ** (Ujvidék)

NB Необорими докази ваше солидности су то, да смо ми хиљадама сталних муштерија придобили, хиљадама јавних захвалница примили, а ув то хиљадама нових наруџбина добили. 1374 8 10

Србин православне вере ожењен, говори српски и мађарски,

тражи стално место

у Хрватској и Славонији, код израде шума, пањева, пинтерске грађе, код резара, на стоваришту код примања или издавања, како код тврдог тако и код меканог дрвета. Писма на администрацију „Заставе“.

1449 2—2

Драгутин Ненадовић

у Н. Саду.
Главна ул. бр. 9.
Телефон бр. 181.

ко

„Лава“

Велика шпецерајска и деликатесна трговина.

Велико стовариште брашна и разног сапуна, најбоље праве чисте гром есенције, најфинијег зејтина за јело. Стовариште: шећера, кафе, пиринча, крупна и ситна грожђа, бадема, лешњика, смокава, малаге грожђа, чоколаде. Бенздорф какао. — Велики избор и сваковрсних бомбона и т. д. Сваковрсних боја за кречење, лака за патосе, фирнајза и пемзле и све остале у овој струци спадајуће робе.

Разна вина, шампањца домаћег и француског, коњака, ликера. Праве сремске шљивовице. Велико стовариште минералних вода: Гисхиблер, Крондорфер, Рончер, Салватор, Селтерс и т. д. лековитих вода.

Пошто сам у свези са првим и највећим светским извозним трговинама и творницама и с тиме моју робу из првих извора у великим количинама повлачим, с тога ми је могуће и цене тако јефтине ставити, да се код мене свагда свежа и најбоља роба по најнижим ценама добити може.

Сваком нека је из своје сопствене користи препоручено да се за набавку робе обрати на велику шпецерајску трговину

Драгутина Ненадовића
У Новом Саду, код „ЛАВА“.

Главна улица бр. 9 пређе Д. Кода.

852 27—50

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Паје Радановића

У ОСЕКУ

потребује једног солидног вештог

ПОМОЋНИКА,

који је осим српског и њемачког и мађарском језику вичан уз ознаку фикс-плате.

1470 2—3

Календари за 1909. годину.

1329 10 11

ГОТОВИ су и разашиљу се КАЛЕНДАРИ:

српски народни велики илустровани календар

СВЕТИ САВА и календар ГРАНИЧАР

Цена 1 ком. 1 Круна — Цена 1 ком 50 пот.

Препродавци добијају ВЕЋИ ОД НАЈВЕЋЕГ попуста.

Поруџбине се шаљу Првој срп. творници искључиво свих српских православних црквених утвари

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА, НОВИ САД — UJVIDÉK (Hungaria

Велики плустровани **ценовник** свих црквених утвари шаље се на захтевање бадава

Највећа помодна трговина за господу и госпође

Нови Сад Чавић и Поповић Нови Сад

препоручују

Костима Раглан јакни, блуза сукања и плишких огртача Наведене ствари најтачније по мери набављамо.

Француских мидера, гиртлова, шлајера, венаца и најмодернијих накита за женске тоалете

Енглеских женских и мушких рукавица, краватни, шешира и сваковрсних путничких кофера

Швајцарског штикераја, веза и све најфиније ствари у женској и мушкој моди,

645 21—50

За невесте богат избор белога рубља од најниже до најскупље цене.

Послуга врло тачна. — Цене умерене.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.